

Звіт про міжнародну наукову конференцію «Бібліотечно-інформаційний сервіс»

Мета конференції — розкрити питання комплексного забезпечення бібліотечно-інформаційних послуг, максимального розширення функцій бібліотек в інформаційній сфері, повному розглянути, осмислити актуальні для всіх бібліотек проблеми, щоб переорієнтуватися на випередження запитів, які ставлять перед бібліотеками користувачі.

9—11 жовтня 2001 р. в м. Києві Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського та Асоціацією бібліотек України, спільно з Радою директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академій наук — членів Міжнародної асоціації академій наук проведено традиційну міжнародну наукову конференцію «Бібліотечно-інформаційний сервіс».

У рамках заходу відбулись: пленарні засідання (відкриття та закриття конференції), шість секцій:

- ⇒ Бібліотечно-інформаційний сервіс: сучасний стан і перспективи розвитку.
- ⇒ Технологія і організація бібліотечно-інформаційного обслуговування.
- ⇒ Проблеми правового забезпечення управління та використання бібліотечно-інформаційних ресурсів у процесі обслуговування.
- ⇒ Розвиток інформаційних технологій та Інтернет у бібліотеках.
- ⇒ Документальні ресурси спеціалізованих фондів: проблеми використання і обслуговування.
- ⇒ Технології захисту та збереження бібліотечно-інформаційних ресурсів у процесі їх використання;

два круглих столи:

- Проблеми і шляхи розв'язання кооперації та інтеграції бібліотечних ресурсів і інформаційних мереж.
- Власні інформаційні продукти бібліотек: досвід, проблеми створення та використання;

три семінари:

- ❖ МБА і служба доставки документів.
- ❖ Професіоналізм, етика та культура бібліотечно-інформаційного обслуговування.
- ❖ Бібліотечно-інформаційне обслуговування людей з обмеженими можливостями та

✓ семінар-практикум «Організація довідково-бібліографічного обслуговування електронними інформаційними ресурсами».

Було організовано кілька спеціальних книжкових виставок, зокрема тематична виставка «Бібліотечно-інформаційний сервіс» (огляд видань), відбулися презентації Центру безперервної освіти для бібліотекарів (спільний проект Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв та Української бібліотечної асоціації за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», а також збірника (Вид-во «НУКМА») на пошану пам'яті Володимира Івановича Полтавця (керівника першої в Україні школи соціальної роботи).

Відкрив конференцію акад. НАН України, генеральний директор НБУВ О. С. Онищенко. Він відзначив, що зареєстровано понад 420 учасників і привітав усіх присутніх, а також гостей, зокрема, із Західної Європи, Центральної Азії, бібліотекарів і науковців Києва, Дніпропетровська, Донецька, Кривого Рогу, Львова, Миколаєва, Одеси, Рівного, Сум, Харкова і Хмельницького. 147 учасників — це представники установ НАН і 22 вищих навчальних закладів столиці України, директори (чи їхні заступники) багатьох державних бібліотек, що свідчить про повноту представлення бібліотечного світу країни на конференції.

На її адресу надійшла урядова телеграма від голови Комітету Верховної Ради України з питань культури та духовності Леся Танюка такого змісту: *«Вітаю всіх організаторів і учасників міжнародної наукової конференції «Бібліотечно-інформаційний сервіс». Проведення такої конференції допоможе ще раз звернути увагу держави на необхідність підтримки бібліотек, утвердження їх статусу, засвідчить, що тільки впровадження новітніх сучасних технологій сприятиме створенню єдиних бібліотечних ресурсів нашої держави, входження її у світовий інформаційний та культурний простір для якісного обслуговування користувачів, задоволення найрізноманітніших потреб суспільства, розвитку науки, освіти. Адже через бібліотеку здійснюється велике диво, можливість спілкування поза часом, відстанню і простором з живими й тими, хто пішов від нас. Бажаю успіхів!».*

На конференції були присутні представники Комітету Верховної Ради України з питань культури та духовності, яким було висловлено вдячність за вітання і постійну підтримку бібліотечної справи на законодавчому рівні.

З доповіддю «Тенденції глобалізації економіки, освіти, науки в ХХІ ст. і завдання науково-інформаційної діяльності бібліотек» виступив акад. НАН України, директор Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України, голова Інформаційно-бібліотечної ради НАН України **В. В. Немошкालенко**.

Він підкреслив, що слід надалі вдосконалювати традиційні форми роботи бібліотек, сміливіше вдаватися до нових можливостей урізноманітнення бібліотечно-інформаційного сервісу, рішучіше використовувати нові інформаційні технології в бібліотечній практиці, розв'язувати ключову проблему інтеграції інформаційних ресурсів.

Учений звернув увагу на створення чіткої інформаційної політики країни, вважаючи, що конче необхідно повернутися до Національної програми інформатизації.

— Інформація, — зазначив в своїй доповіді «Інноваційні проблеми розвитку інформаційної ролі бібліотек» акад. НАН України **О. С. Онищенко**, — стратегічний ресурс держави, тому нині головне завдання — це невпинне збагачення інформаційних ресурсів. І, насамперед, одного з найважливіших — наукового знання. Воно фігуруватиме в інтегрованому вигляді. Його інтеграції в інфоцентри-бібліотеки сприятиме комп'ютеризація, оцифрування інформації, даних, що кардинально змінюватиме спеціалізацію бібліотек і прискорить їх універсалізацію, концентрацію в них усього найновішого, найгрунтовнішого, оскільки процеси культурного, інформаційного, інтелектуального життя розвиватимуться в світі дедалі активніше.

Щоб мати можливість оперувати багатством інформації, нам потрібно накопичувати, обробляти, вводити в науковий і культурний обіг усі її носії: від паперових до електронних, здійснювати широку гаму обробки інформаційної продукції.

З погляду керівника найбільшої бібліотеки країни, навіть у спеціалізованих бібліотеках дуже повільно розширюються межі традиційних форм комплектування, формування ресурсів. Це — на тлі вже звичної електронної практики VideoCD, CD-ROM, що ставатимуть міні-бібліотеками, а в перспективі й середніми універсальними бібліотеками на одному диску.

Сьогодні характеризується, наголосив

доповідач, різноманітним видів інформації та її носіїв.

Далі промовець проаналізував надзвичайно широкий діапазон форм бібліотечного обслуговування. До них належать і телеконференції, теледоступ, теленавчання, консалтинг.

О. С. Онищенко вважає, що в творенні власної інформації: первинної, вторинної тощо, бібліотеки можуть досягти значно більшого, ніж досі. Спинився вчений і на питанні загального управління бібліотечною справою та гострій проблемі, яка потребує втручання на державному рівні — професійної підготовки бібліотекаря нової формації. На думку генерального директора НБУВ, у процесі управління бібліотечною інформаційною діяльністю акцент нині зміщується з управління фінансами й кадрами в бік управління інформацією.

Ролі Інституту наукової інформації по суспільних науках в інформаційному забезпеченні соціальних і гуманітарних наук у Росії було присвячено доповідь чл.-кор. Російської Академії Наук, директора ІНІСН РАН **Ю. С. Пивоварова** та його заступника, д. і. н. **В. М. Бабенка**. Вони розповіли про історію створення своєї установи. Нині загальнонаціональний центр науки і освіти Росії є однією з найбільших у світі організацій, яка здійснює інформаційний моніторинг новітніх тенденцій соціального і гуманітарного знання. Діяльність ІНІСН нагадує за своєю концепцією і спрямованістю діяльність довідково-бібліографічних відділів бібліотек. Отже, інформаційні служби останніх можуть скористатися досвідом та цікавими і різноманітними напрацюваннями своїх московських колег і взяти це на озброєння. Безперечний інтерес для фахівців становить і технологія комплектування Фундаментальної бібліотеки ІНІСН, що являє собою централізовану бібліотечну мережу.

Про те, як забезпечується бібліотечно-інформаційний сервіс у Російській державній бібліотеці (м. Москва) розповіла директор з бібліотечно-інформаційного обслуговування РДБ **Н. Є. Березіна** (доповідь — «Стан, проблеми, перспективи розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування в Російській державній бібліотеці»).

Вона підкреслила, що РДБ здійснює функції державної, наукової, інформаційної, культурної, освітньої установи Росії. Доповідачка назвала красномовні цифри, які ілюструють діяльність бібліотеки і свідчать, що бібліотечно-інформаційне обслуговування є основною галуззю діяльності установи.

Доповідь **Вайганд Вібке**, завбібліотекою Гете-Інституту Інтер Націонес у Києві «Електронна доставка документів у Німеччині» викликала безперечний інтерес присутніх, бо Україна має ще багато проблем у питанні ЕДД. Електронні технології ж у Німеччині стали вже звичними. І йдеться тепер про їх удосконалення та подальшу модернізацію. Бази даних стали доступнішими через Інтернет. Істотно поліпшилася робота бібліотек і завдячуючи запровадженню проектів SUBITO та HEDD. Для українських бібліотек цей досвід становить надзвичайний інтерес і нам було б корисно ознайомитися з цими напрацюваннями детальніше, було б добре направляти в Німеччину на стажування по ЕДД українських бібліотекарів.

Директор ЦНБ НАН Білорусі, к. і. н. **Н. Ю. Бєрьозкіна** (доповідь — «Використання електронних ресурсів в інформаційному обслуговуванні вчених Білорусі») розкрила картину використання електронних ресурсів в інформаційному обслуговуванні вчених республіки. Вона зокрема висвітлила роботу Центру Internet-доступу до електронних наукових ресурсів і розповіла про послуги, які він надає користувачам.

Головний менеджер Британської Ради, к. п. н. **С. Л. Васильченко**, представила п'ятий номер журналу «Бібліотечний вісник», матеріали для якого були надані Британською Радою в Україні. Ця робота є ще однією суттєвою віхою в співпраці між двома країнами. Хотілося б, щоб добра ініціатива, корисне починання було підхоплене представниками інших держав. Дослідниця прочитала доповідь на тему: «Бібліотечно-інформаційне обслуговування людей з обмеженими можливостями у Великій Британії».

Магістр бібліотекознавства та інформаційних наук, директор бібліотеки Лікарняного медичного центру м. Мобайл, Алабама (США) **Джентрі Ланкевіч Холберт** (доповідь — «Технологія, бібліотеки та Інтернет») поділилася думками щодо майбутнього впливу Інтернет та комп'ютерних технологій.

«Сервіс Національної парламентської бібліотеки України: стратегія розвитку і нові можли-

вості» — тема доповіді генерального директора установи **А. П. Корнієнка**. Хоча й спроможність бібліотек у нарощуванні та урізноманітненні інформаційних ресурсів, зростанні та поповненні бібліотечних фондів, оснащенні сучасною технікою, запровадженні найновіших технологій зростає дещо повільно, необхідно все одно, вважає доповідач, бачити майбутнє, грамотно і професійно планувати його.

З доповіді заступника генерального директора НБУВ, керівника Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, к. філос. н., с. н. с. **В. М. Горового** «Електронна інформація в обслуговуванні користувачів сучасних бібліотек» випливає, що розвиток електронних інфоресурсів у процесі свого розвитку спричинив виникнення якісно нової системи електронної інформації зі своїми специфічними законами розвитку і функціонування, з формуванням своєї аудиторії користувачів.

Одна з провідних галузей народного господарства України — агропромисловий комплекс, який обслуговує Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека Української академії аграрних наук, про діяльність якої розповів її директор, к. с.-г. н. **В. А. Вергунов**. Він порушив питання про створення принципово нової електронної інформаційно-бібліотечної системи, концепція якої розробляється ЦНСГБ.

Гостро ставить проблему д. і. н., проф. Харківської державної академії культури **В. О. Ільгнаєва** в доповіді «Інформаційна політика: становлення, зміст, завдання для бібліотек».

Шляхи становлення, особливості формування фонду, специфіка діяльності і функцій роботи з особливим контингентом користувачів осмислені та глибоко проаналізовані в доповіді к. і. н., заступника генерального директора НБУВ, керівника Національної юридичної бібліотеки **А. Г. Бровкіна**.

Постановочними питаннями відрізнялася доповідь відомого українського вченого, д. і. н., проф., заввідділом НБУВ **В. Ю. Омельчука** «Формування баз даних національної бібліографії».